

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnik polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Glasi slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Pri oznanilih se plačuje za navadno pristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga kder se nahaja tudi upravnništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalci in drugimi nepremožnim so naročnina znižana, ako se oglase pri uredništvu.

Našim mladim prijateljem.

Šola je dovršena i še prebno pričujoči list zagleda beli dan, bode uže večina naših vrlh slovenskih dijakov zapustila prijazno solučno Gorico, ter razkropila se po vseh pokrajinah naše sicer male, toda prelepe domovine. Po vročem kamenitem Krasu i hladnih tolminskih planinah, po ljubeznjivi vipavski dolini i prijetnih goriških Brdih, povsod boste, dragi mladi prijatelji, počivaje po trudapolnem desetmesečnem učenju veseli i brez skrbi živeli mej domačimi ljudmi, mej nepokvarjenim poštenim kmetiskim slovenskim narodom.

In da baš ta lepi, brezskrbni čas dobro porabite, porabiti sebi na čast, narodu v korist, to vam danes „Soča“ gorko na srce poklada. „Soča“ vas je vesela pozdravila, ko ste se jeseni iz dežele povrnili na šolske klopi, naročala vam je, da bodite pridni, poštene i značajni, da vselej i povsod izpolnujete svojo dolžnost. Veselilo nas je, ko smo vse šolsko leto o vas čuli samo pohvalne reči. Hvalili so vas slovenski učitelji, hvalili drugi postavni možje, a tudi sami smo pri Prešernovi slovesnosti, pri dijaški besedi in o drugih priložnostih z veseljem opazovali, da ste se dostojno veli i lepo obnašali, kakor se spodobi vrlim mladim ljudem. Prijazno se poslavlja tudi sedaj „Soča“ od vas, ko odhajate vsak na svoj dom, ter vam v slovo polaga na srce nekoliko dobrih svetov in vročih prošinj. Poslušajte!

Najpreje nikar ne mislite, da morate o počitnicah lenobo pasti, beli dan prespavati i dragi čas ubijati. Nikakor ne! Pameten dijak tudi počitnice dobro porabi, porabi za to, da svojo vednost i svoje znanje dopolni ondi, kder je šolski uk premalo storil. O počitnicah se navadno ne študira matematika ali physika, ne mlati se grška slovnica, ne preiskavajo se jetrove in jorove čudapolne skrivnosti, pač pa se rad vzame v roko nemški alititalijanski klasik, bere se lep roman ali se premišljajo divne lepote srbskega pesništva. O počitnicah imate najlepši čas, da si svoje srce poživite z večno mlado poezijo, za katere žalibog, mej šolskim ukom le premalo časa ostaja.

Pa kaj knjige! Kaj živeči mej poštenim narodom

nemate najlepše priložnosti do jedra spoznavati slovenskega kmeta, njegovo življenje, dušno i telesno?

Poslušajte ga, kako govori, čujte, kakovi so njegovi nagledi o različnih razmerah človeškega rodu, opazujte ga, kako živi, kaj dela, kako se vede, izpoznavajte njegove potrebe, njegove križe i nadloge. Pri ubogem kmetu se učite ljubiti slovenski narod, človeški rod za čigar blagost delati bode sveta dolžnost tudi vam, kedar pridete v možka leta. Svoje v šoli pridobljeno teoretično znanje slovenskega jezika dopolnite poslušaje i pomneč si narodove izreke, do sedaj vam neznanne ali uže pozabljene besede, pravljice, pesni i pripovedke

Prav živo vam priporočamo, da pa tudi poznate deželo, v kateri je tekla vaša zibelj in katera vam mora biti pred vsemi draga, kar jih je po širokem svetu. Dijaku je lahko popotovati, vsak ga rad sprejme, rad pogosti. Kraševce obišče svojega prijatelja Tolmeca, Vipavce svojega tovaruša Kanalcu, dvema se pridruži tretji in vsi skupaj jo mahnejo v zeleni trnovanski gozd, vzplezajo na veličastni Krn ali na kraljevi Matjur. Tako izpozna svojo lepo domovino, spozna narod, ki po njej prebiva, poleg tega še veliko lepega i dobrega užije.

Pa še nekaj! Zdaj živimo na Goriškem čas hude politične borbe. Ča bi bilo tudi želeči, da se mladina vsaj ob šolskem času v politične zadeve nikakor ne vtika, vendar doma na počitnicah ne more i ne sme rok križem držati. Saj se celo še svetih mest, kder bi se imela učiti krščanska ljubezen, dan danes ljudstvo bujska i šunta zoper nekatere priznane naše domoljube, križarska vojska se pridiguje zoper „Sočo“, „Slovenski Narod“, zoper nove šolske postave, i narod se bega i meša na vso moč. Porabite to priložnost, razlagajte kmetu, da mnogo rečij nij tako črnih, kakor je fanatični kaplan ali vikar opisuje. In posebno kedar pride volitev na dnevni red, takrat storite svojo dolžnost. Vi vsi poznate dra Lavriča, poznate ga ali osobno ali vsaj po njegovem javnem življenju. Poznate ga, kako gorko i nesebično mu bje srce za slovenski narod, poznate ga, kako močno ljubi posebno vas, slovenske dijake, ter nobene prilike ne zamudi, da bi vas kaj

lepega ne naučil. Opišite ga kmetu, opišite pa tudi njegovega oholega sebičnega protikandidata, in sploh po svoji moči pridno pomagajte, da zmagamo z našim poštenim doktorjem.

Tako vam bode prijetno minul čas i črez dva meseca se zopet radi i veseli povrnete h knjigam v lepo Gorico.

Dopisi.

Iz Gorice 16. avgusta. [Naš prepis.] (Nadaljevanje) Kakošna pa je prav za prav ta kurija v narodnem obziru? Komu nij znano, da mladi kuriji niso bile nikoli pri sreči pravice našega naroda, ona je uradovala in še uraduje skoro izključivo v nemškem jeziku, ona še v konverzaciji ne pripozna našega jezika, ta duhovska aristokracija je plemenski aristokraciji v tem popolnoma enaka, da hoče konservirati (ohraniti) Slovence stare krivice; zatorej pa je postala kaj nejevoljna proti onim duhovnom, ki so se postavili na odločno narodno stališče, še bolj pa jo je jezilo to, da so drznili še celo nekteri posvetnjaki, kritikovati jo po taborih. Neovrhljiv dokaz za naše trjenje so mnogi dopisi mladih duhovnov, katere je deloma priobčilo, deloma pa v rokopisu hrani naše uredništvo. Večina teh mladih duhovnov je zdaj nam nasprotna in je odstopila od našega programa, katerega je pred dvema, oziroma enim letom zagovarjala. In ker je dandenes vse treba dokazati, bomo tudi to neovrhljivo dokazali.

Razun družih pisem imamo tudi eno, katero je sedanjí tajnik društva „Gorica“ pisal 21. maja 1871. Sočnemu odboru; to pismo sklepa tako-le: „Tudi moram obstati, da se moje misli popolnoma vjemajo s Sočnim pol. programom ter da je dozdašnji sl. odbor tega društva vreden zaupanja, katero ima do njega — kolikor meni znano — velika večina izobraženih goriških rodoljubov. Za to le marljivo naprej po poti odvažnosti. Stabelj“. Načela društva „Soča“ so še zmerom tista; odbor se jetudi prav malo predrugačil, in vendar zdaj nekteri „gospodje“ o društvu in odboru, vse slabo pšejo in govoré. Ubi značaj, ubi dosled-

LISTEK.

STANIČEVI SPISI.

(Konec)

2.

Proti koncu pretečenega in v prvih desetletjih tekočega veka se je oglašilo več pridnih i večjih slovenskih pisateljev, ki so začeli slovenski jezik likati i preobrazovati ter trebiti iz njega grole tujke, preobilne germanisme, s katerimi so ga onečistili i popačili veči del duhovski pisatelji pretečenih dveh stoletij široč mej slovenski narod asketične knjige, psane brez vsega poznanja narodovega jezika, narodovega mišljenja i narodovih potreb. Japelj, Kumerdaj, Linhart i Vodnik so zvezde, ki so se ta čas svetile na slovenskega slovstva temnem obnebi, prejemajoče svojo blagodejno luč od plemenitega vse ogrevajočega solca, preblagega Zige Zoisa. Spisi teh mož, akopram dan danes razen Vodnikovih, večinoma uže pozabljeni i samo literarnega zgodovinarja zanimajoči so imeli takrat vendar toliko upliva, da so pot ugledili tistim pisateljem, ki so v začetku tekočega stoletja osnovali novo, čistečo dobo v slovenskem slovstvu (Kopitar, Ravnikar, Metelko). Vodnik sam je vzrastel se svojim časom; kaže se nam v svojih pesnih v tekočem stoletju ves družaben mož, nego je bil v poprejšnjim; po dolgem trudu se osvobodil jezikoslovnih okov, v katere ga je bil uklenil o. Marko. Toda upliv, ki ga je imel Vodnik na svoje rojake, bi bil s časom oslabil ter se pogubil, da nij bil prišel njemu na pomoč Kopitar, ki je se svojio i.

1808. izdano slovnico utrdil slovenski pravopis, uničil Pohlmanove samooblastne, neznanstvene novotarije ter slovenskom protestantovskim pisateljem zopet do službene veljave pripomogel, — da se nij bil oglašil Ravnikar, ki ja sò svojo krepko pisavo slovensko prozo ustvaril ter ob enem našim pisateljem zabičal zlato pravilo: od naroda se učite! — in da na posled nij bil pokazal Metelko v svoji slovnici slovenskega jezika bogatih zakladov.

Če bi rekel, da se je Valentin Stanič, tem svojim sovremenikom pridružil z njimi vred delal, na svoj čas i na svoj narod uplival tako kakor oni, trdil bi preveč. Vedno i vedno je treba pomeniti, da Staničeva veljava se ne sme iskati v njegovih spisih, nego v njegovem vse obsegajočem omiki i prosveti goriško-slovenskega naroda posvečenem javnem delovanju.

Stanič kot pisatelj nij velik, velik je le, če moža premišljamo vsega in v vsem, kur je storil kot duhoven, kot učitelj, kot šolski nadzorik, kot pesnik kot ustnovnik gluhonemice i pred vsm kot širitelj slovenskih knjig i slovenskega petja po Goriškem, iz kratka: če ga premišljamo kot splošno kulturno-historično prikazen v njegovem času. Kot pisatelj je pa Stanič vedno srednje mere mož, zmoglen samcak, dober diletant, ki je imel (kakor do vseh zanemarjenih i tlačenih stvari) veliko dobre volje, srca i veselja do zaščevanega slovenskega jezika.

Dasiravno se je, kakor se iz njegovih pesnj vidi, vedno ničil, dokler je živel, vendar mej vsemi njegovimi poetičnimi spisi nijsem našel niti enega, o katerem bi z lehkim srcem mogel reči, da je dovršeno delo. Veliko je dobrega, lepega, a posebnega nič; nič elementarnega, krepkega, genijalnega. Za tega dalj pa se je njegov pisateljski upliv raztezal le na nekatere goriške Slovence,

ki so s tem blagim možem prišli v osobno dotiko, ne more pa se trditi, da bi bili njegovi spisi goriško-slovenski narod predrumili, povzdignili ter za soboj potegnili, kakor n. pr. Vodnikovi ali Prešernovi. In kado bi mogel to tudi zahtevati od Staničevih pesnij, če pomisli, da niso drugega nego blede prestave malo poznanih i mej Nemci samimi uže veči del pozabljenih pesnikov. Prestave imajo pa v slovstvu vsakega naroda sekundarno važnost, sekundaren upliv; značilni mi je le malo izjem, in tem bi prišteval Bodenstedtovega Paškina i Lermontova, ali Schlegel-Tickovega Shakespearea, o katerih se pa je lva more trdit, da so prestave, tako genijalno so preloženi v nemški jezik. Za tega delj je bilo pa tudi samo pri tistem čudnem narodu mogoče, ki se Slovenci imenuje, da se je nekemu pisatelju samo zaradi njegovih prestav podelil venec prvaštva v slovenski poeziji; se ve, da se je temu možu zgodila neprijetnost, kakor se mora pripetiti vsakemu po krivici prehačjenemu i prepoviševanemu človeku, da je moral namreč na svoje stare dni stopiti s kuruličnega stola, na katerega so ga vzdignili časopisni trobentači in estetično ne pretemeljito izobraženi učitelji.

In kaj nij prekarakteristično za Staničovo pesnko nadarjenost tudi to, da baš o tistem času, ko je nemška poezija v Götheji i Schillerji svoje klasične dovršenosti vrhunec dosegla tako, da so skoro vsi nemški pesniki prejšnjega stoletja pozabljeni umaknili se njej slavi, da baš ta čas se je Stanič oklenil nemških pesnikov, katere dan danes samo iz slovstvene zgodovine poznamo ter je začel s čudovito pridnostjo predstavljati v slovenski jezik. Naravno! Sentimentalni Matthiason klasično dolgočasni Voss, elegično jarkajoči Höltz i tutti quanti so bili Staniču sorodnejši ter so mu boljše gajali nego je Jeruati re thorični Schiller ali globokim

nost! Gospodje, ne da se tajiti in slepec mora videti, da se prišlo v veliko uplivi in da je začel pritisk, kateremu se ne da dolgo časa zoperstavljati; ta pritisk je menda zakrivil, da so Sočani v trenutku postali nespravedljivi, neverški, vladni in bog ve kaj še.

Pustimo zdaj to in sledimo g. dr. Tonkliju. Ne zadosti, da je ta mož po običnem zboru 23. febr. 1871. v "Narodu" odbornikom pol. društva "Soča" vse pre-rekel, sam-ga sebe pa direktno in indirektno hvalisal in povzdigoval, in da ga je pri tem nesramnem početi v "Novicah" na še nesramnejši način polpiral njegov drug, propali vladni kandidat, am-jak intrigirati je začel kar naravnost proti Sočani odboru.

Njegove namere so bile odboru še poprej znane, nego je prišlo do izpeljanja, kajti g. doktor se poprime vsakega sredstva, če koda kaj postati, in kadar hoče kaj dognati, ne vidi ne na levo, ne na desno, zato-rej pa nikoli ne vé, če se mu koda o. l. strani smeje.

13. aprila 1871. bil je zopet enkrat občni zbor "Soče"; na dnevnem redu je bilo pretrgovanje delovanja dek. poslancev; g. Porpazi poroča o tej točki, kar nasenkraj, kakor iz nebes, pade predlog, da naj se Sočini, komaj 4 mesece poslušajo odbor odpove, ker ne odra-znopenja vsih družabnikov. Na to se vname de-bata, pri kateri Tonkli zagovarja ta predlog. Vsi dru-žabniki so bili osupnjeni in bralo se je začudenje na vseh obrazih. G. Ernest Klavžar pri tej priliki gosp. doktorja tako ošteva, da je bilo druge sram, doktor pa grenka resnice tiho požira, ker znan je, da ima trdo kožo.

Da odbor svetu in dr. Tonkliju dokaže, da se dr. Tonkli laže, če reče, da odbor ne uživa zaupanja dru-štva, odpovedo se predaj vsi odborniki in da bo imel Tonkli zadosti časa za agitacijo, je odbor razpisal nove volitve še le čez 14 dni, to je na 27. aprila 1871. — Po tem sramotnem obnašanju se je dr. Tonkli vsem navzočnim družabnikom pristudil in vsem je menda o. l. tistega časa v predobrem spominu ostal.

Pride 27. april, občnega zbora se udeleži 66 udov; nekateri odborniki agitirajo za Tonklija, rekši, da če Tonklija involimo, bo saj konec nem-ra, a družabniki nočejo nič vedeti za Tonklija in volijo skoro enoglasno stare odbornike.

Mlada narodna duhovščina je bila tistikrat Ton-kliju hudo nasprotna; spozna ga za sebičnega in v tisti dobi je č. gospod Vales, kateri je zdaj Sočini največi nasprotnik in menda eden najizdatnejših privržencev Tonkljevih nekemu gospodu pisal pismo, ka-tero se glasi mej drugim od besede do besede tako-le: "Po raznih časih, zlasti v "Novicah" in "Slov. Na-rodu" je bilo mnogo različnih dopisov zaradi društva "Soča", njenih odbornikov, družbenikov in delov-a-ja cellega društva. Pa od kod oni strastni in brez te-meljne napadi izvirajo, tega nij noben natanjko povedal; a jaz in odborniki smo vsi tega mnenja, da edino iz tega, kar je sedaj polnoletni g. K., čestiti in nesebični redoljub g. dr. Tonkliju, ki je znani slovenski aristokrat in slavohlepnež, tehmeč postal, a Soča, ki ima vkljub protivnikom, še največi upliv med narodom, je pri vo-litvi poslancev merodajna. To ve mala Tonkljeva svojba prav dobro, ter brez "Soče" jeskoro nemogoče,

vzvišeni Göthe. Ti pesniki, prepnavajoči posiljeno žalost, domišljevano britkost, koščeno smrt in mrzle gro-bove, kmetskega stanu veselje in nadloge so se Staniču tako močno prikupili, da se je še tedaj, kedar je hotel kake izjavo zakrožiti nehoté in nevedé ravnal po njih. Tako na primer sem dolgo časa mislil, da je elegja: "Rožice na grobu Marijance D." originalna Staničeva pesen. Deloma je tudi res, tola koda more tajiti, da mu ta čas, ko je to pesen zapel, nij bila na mislih Höltyjeva: "Elegie auf ein Laubmädchen", ki se za-činja:

Schweremutsvoll und dumpfig hallt Geläute
Vom bemosten Kirchenthurm herab.
Väter weinen, Kinder, Mütter, Bräute;
Und der Todtengräber gräbt ein Grab.
Angethan mit einem Sterbekleide,
Eine Blumenkro-nen blonden Haar,
Schlammert Röschen, so der Mutter Freule,
So der Stolz des Dorfes war."

Zdaj pa s temi besedami primeri Staničovo izvirno elegijo:

Kaj že spet šumi zgonenje
Žalostno čez našo vas?
Milo znani nam ločenje
En'ga ljubiga od nas!
Oh! na rož'ca je zvenila,
K' je začela evesti le;
Vam veselje, čast je bila,
Oh, Marijauca vrla jel!"

Še nekaj! Človeka, čustvočega Staničeve pesni posebno neprijetno v oči bodo preobilo italijanizmi in germanizmi, pravopisne nedoslednosti in druge slovniške napake. Stanič se je dobrih 40 let se slovenščino ukvarjal, pa se je nikoli nij pravilno pisati naučil, akopekaj mu dobrih slovniških pripomočkov nij man-kalo. S prav ljubozljivo, njemu prirojeno odkritosrč-nostjo piše še l. 1843. Bleiweis: "Učesa so mi edino me-nilo in slovnica mi ni zmiraj v glavi, kakor bi mi mogla biti." In koda bi to staremu možu štel v na-

se do časti poslanstva popeti, kakor nam so ravno po "Soči" priporočeni poslanci uže privikali pri liskih volitvah, vkljub tolikim nasprotovanju, voljeni bili. G. Tonkli nima pod svojo "komando", kot nekaj sebič-nežev v Göthe. Da bi se bil kakor ma je g. Klavžar v neki seji občal, za neustrašnega predsednika "Soče" v znani točki pokazal in ne tacega strahopet-a, bi ne bil šel njegov upliv pri društvu in občinstvu po vodi, tako pa je moral, ker je društvo, oziroma odbor, v oni preiskavi se nahajajoč v najbolje kritičnem času zupu-stil, kar vsakako ne kaže značajnega in neustrašivega predsednika društva, ki ima brezobzirno brambo in dosego narodnih pravic na svojem čelu in ker je on celo edini mej drugimi odborniki svojo nedolžnost v laškem jeziku branil itd.

Toliko Vam za sedaj v pojasnilo v oni borbi z našimi zvitimi protivniki. A znano je, da ona borba nij "Soči" čisto nič škodovala, ampak temveč koristila, ker se je po slavni zmagi še večji upliv med pravimi naro-linjakmi povsod pridobila. Ako bi bil k-daj treba kacega pojasnila, sero za to pripraven (Ustregli bi nam zdaj. Uraki.) S srčnim pozdravom i, t. d. Marko Vales mp. kaplan."

To pismo hrani uradništvo v originalu na ogled vsakemu nejevernemu Tomažu. Oh ravno tistem času junija, julija 1871. napada g. Vales v enem poslanem "mlado kurijo" in vse "starokopitneže", češ, da oni sami nič ne storiijo za mili slovenski narod, ampak da še njega pisano gledajo, ker v "Soči" dela odločno za napredek in osvobojenje našega naroda; v večih dopi-sih zagovarja po tem "Sočno" stališče.

Osramočen pri občnem zboru 13. aprila 1871, se Tonkli nij več prikazal k občnim zborom 30. novem-bra 1871, pri katerem so se društvena pravila popravi-la in tudi volil nov odbor. Od tega časa je pa za-čel agitirati zvanaj društva; skopila se je prav trd-a zveza mej mlado kurijo od ene in mej obema bivšima poslancema od druge strani. Iz te zveze se je porodil julija meseca "Glas." (Konec. prih.)

Iz goriske okolice. [Izv. dop.] Kedo ne pozna br-le-sa, tiča debeloglava, kateri nekako neumno-ošabno klun po konci nosi in se tako rad tam okoli klati, kder naši tičarji senice love? Kedar človek najmanje misli, se zažene na limanico in tam obvisi.

Nij sicer prav dostojna primera, a jaz ne morem za to: prav tak se mi je zdel dr. Tonkli, ko sem bral njegovo dolgo ekspektoracijo v zavljem "Glasu". Da, da! Sočini duhoven od levega brega Soče je vjel brlesa, ko je menda najmanje mislil. Kedor še nij poznal dobro dra T...., naj prebere pazljivo njegovo "Poslano" — tam je naslikan prav tak, kakoršnega je do zdaj Soča vselej sodila, in ker se je sam tako na-slikal, vidimo, da mu nij še svojo sodbo nobene kri-vice delala.

"Ako bi se bil kedar zoper 3. cerkveno zapoved pregrešil", pravi dr. T...., "poznal sem tudi 4. cerk-veno zapoved in vedel sem, kaj mi je bilo storiti, da sem se s cerkvijo spravil."

O trikrat srečna cerkev, v katere naročje se je ves skesan in zgrevan povrnil izgubljeni sin!

glavni greh, če pomisli, kako redki so še dan danes ljudje, ki so slovenskemu jeziku kor. A vse kaj dru-gega je, če poudarimo, da je bil Stanič slovenski pesnik tedaj umetnik! Pri umotvorih pa vnanja oblika nij nič manje vrednosti nego notranji se lržaj, oboje mora biti harmonično dovršeno in soglasno združeno; kder pogrešamo enega teh dveh pogojev, ondi ob umotvoru, zlasti pa v lirčni poeziji, niti govoriti ne moremo. To se je pri nas uže večkrat poudarjalo in dasiravno je Stritar to neoporekljivo resnico v svojih preizvrstnih kritičnih pismih in literarnih pogovorih dokazal, da je tako jasaa kakor beli dan, vendar — koliko tako ime-novanih slovenskih pesnikov se ravna po njej?

Človeku se vidi, kakor da bi slovenski "nadejopolni" vnanjo obliko v svojih proizvodih načeloma zanemarjali ter se ničesa naučiti ne hoteli. Če si nervozen, ne čitaj slovenskih pesnij tiskanih v najnovejšem času po slovenskih listih in almanahih. Kedar sem tako ne-srečen, da je moram čitati, se mi zdi, kakor da bi se se sv. Valentina gore po ostrem trnji in špicastem skalovji proti Soči valil. Vse me boli.

Nihče mi ne ugovarja: "Saj narod prepeva še dan danes Staničeve pesni, torej ne morejo slabe biti!" — Da, prepeva je, pa zakaj? — Za to ker jim je Stanič vedel priljubljene narodne napave podložiti ali zložiti; za to, ker je te pesni v cerkvi i šoli z vsi sovesko ali z otroki prepeval ter tako narod nekako moralčno k petju silil; za to, ker v nekaterih res veje preprost narodov duh, v drugih pa, če to ne, vsaj od-mena pomilovanje i sočutje z težavnim, zatiranim, za-nemarnim, tlačnim kmetskimi stanom. Narod pa š-niko i nij bil nehvaležen tistemu, ki je pokazal, da ima srce za njegovo življenje i trpenje, za njegove krize i nadloge, za njegove solze i težave. To pa, če narod pesen prepeva, še noben dokaz nij, da je pesen res izvirna ali narodna. Saj tudi bajje po stajerskih slo-venskih goricah še dan danes prepevajo Volkmerejeve pesni zložene brez pevskega oguja in v kosmati slo-venščini; saj se tudi po Dolenjskem še čujo pesni, ka-

Ali je dr. T. zares pri sv. spovedi svoj greh za-radi petkavih prestopkov otrese, tegi ne vem, dal se je v resnici poboljšal, to povejo g. duhovnu od levega brega Soče lahko v tominski gostilni, kler se gosp. doktor ustavlja. Uže malo pred tem, ko je z novim društvom "Gorica" nevernemu razširjenji brezverstva in liberaluštva jez postavil, naročil je v onej gostilni, da mu morajo o petkih vselej postne jedi pripravljati. En tak petek ga dobi neki gospod pri kosu sira. "Oh che meraviglia, signor dottore!" ga nagovori "Ella mangia formaggio?" "Par troppo," mu odvrne spokor-jeni doktor "non mi resta altro, ci sono dappertutto spie."

O tem dogodku mi je poročal uže pred meseci zanesljiv prijatelj, a jaz ga nijsem hotel porabiti, ker se mi je zdel premalenkosten. A ko sem bral zgorej navedene T....ve besede, mi je zopet v spomin prišel, vsaj tako lepo znači zgrevanega in poboljšanega greš-nika —

Dalje nam je preskrbel gosp. doktor v svojem "Poslanem" menda vse potrebne date za njegov živo-topis. Kajti to je gotovo, da bo treba junško življenje moža, kateri nam s am pripoveduje, da je bil uže kot dijak čez goriško mejo poznan in kateri nam sam navaja vse mogoče vire, iz kojih naj bado zgodovini-pisci njegove slavne čine poizvedavali, — da bo treba življenje tako vel eslavnega moža popisati. Naj bodo vedeli naši potomci, koda je bil oni junški zidar, kateri je v stari Gorici novo "Gorico" sezidal.

I da koncem spregovorim resno besedo: hinarv-stvo in ošabnost vejeti iz vsake vrste d. T....evega "Poslanega"; v breztaktnosti je pa mož samega sebe prekosil.

Jaz nečim više seči g. duhovnu od levega brega Soče v besedo; naj bo on dostojno odvrčal one "ne-sramne in perflusne lažnjivce in obrekovalce", katerih vse mergoli v fumoznem izjavu velaslavnega gosp. doktorja. Rr.

Iz Dufovelj na Krasu. 10. avgusta. [Izv. dop.] — Tedaj "Mir vam bodi!" Dobro! Mi se tudi skladamo s tem izrekom i to nam je bilo vodilo pri zadnjem dopisu, bo ravno zbog mru i sprave smo bili objavili one homaje; mi smo nadušeni za resnico i spravo! Ko vidimo, da tudi vi to odobrujete, vam podajamo prijateljsko roko, bo čutimo d. "slogom rastu male stvari, a nesloga vse pokvari". Če je pa uže kedaj treba sloge, mislim, da jo je ravno ščenajbolje neogibno potrebuo, ker terk-jo prihodnje volitve na naša vrati; i ako hočemo, da zmagamo v resnici narolni Slovenci, kojim gre le za stvar, za samostalnost, za neodvisnost od nobenaga, bodimo najprej sami vneti za svobodo, i vo-limo si tudi tacega moža za svojega poslanca, ki je navdušen za narodni napredek, za svobodo! Nikar ne bodimo vselej sužnji našemu nasprotniku, ne pobirajmo mervic i ostankov, temveč sezimo nekoliko dalje po svoji mizi, da zgrabimo tudi kak slasten grizljaj i ga odtrg-amo iz ust našega tlačitelja, našega sovraga, koji preži nad nami, le da bi nas ugonobil! Složni bodimo zoper one ki nas zatirajo i preganjajo, borimo se za svoj obstanek, za svoje pravice!

tere je zložil dobropojski učitelj Kančnik ali pa šmá-rijski šolmašter, "pa se vendar ne more reči, da bi bile te pesni (zlasti od zadnjega na) dovršene i poseb-ne vrednosti. Pred nekoliko leti sem na pr. v ljub-ljanski okolici slišal od starega berača žalostno pesen, katero je zložil omenjeni šmárijski šolmašter o prerani smrti svojega s na Franceljna, kterege so mu k voja-kom vzeli, in

"Tam je muziciral,
Pa se je ferderbal,
Ker je prešvah prsij bil."*)

Narobe! Skoro bi rekel, da narodu se še preje priljube take pesni, ki se zanemarije slovniško pra-vilnost i formalno dovršenost kolikor mogoče naslanjajo na ljudsko, če tudi popačeno, govorico.

Vse to našete napake pa se morejo Staniču pre-gledati, če pomislimo, da po lastni h njegovih besedah nij bil pesnik, ampak pred vsim pevec, petje, "viza" mu je bila več vrednosti, nego podložena beseda. To na več mestih poudarja, za petje je kar ves vnet. In to kar je tako srčno že-el, da bi se petje razširilo, mej narodom, to je dosegel v obili meri. In če se tudi njegovo ime v slovenskem slovstvu ne glasi tako lepo kakor Vodnikovo ali Prešimovo, Ravnikarjevo ali Ma-telkovo, če se bodo tudi njegovi spisi s časoma mej Slovenci v bodoči, ako bog da, lepše cvetoči dobi po-zabili: literarni zgodovinar se hode vendar rad pomu-dil pri tem zanimivem možu, poudaril bode njegove munge zasluge za goriškoslovenski narod, pohvalil nje-govo dobro voljo, njegovo vztrajno delalaost, njegovo plemenito arce, posnejal se morda tudi marsikateremu originalnemu činu njegovemu ter konečno na glas iz-rekel: Poštenjak si bil! Štiril si mnogo za naš narod, več nego je bila tvoja dolžnost. Hvaležen ti bodi spomin mej Slovenci!

Paulus.
*) Primeri o teh narodnih pesnikih Levstikov prezanimiv po-topis: "Od Litije do Cateča" v Jančičevem "Glasniku" 1868, tr. 81.

Premislamo, da živimo v devetnajstem stoletju, v stoletju napredka; ako drugi narode napredujejo, zakaj bi ravno mi najbolj napredka potrebni zaostajali? Živimo po duhu časa! Ne ližimo več tujčeve piete, bomo svobodno!

G. dr. Lavrič je nasvetovan od političnega društva „Soča“ za našega zagovornika v državnem zboru; volimo ga enoglasno; ne pustimo si do kože, da bi nam tacega priporočali, koji bi rai stal na čelu našega milega naroda; bi ga dovel v gotovo pogubo, edino le — v dosego svojega smatra!

G. dr. Lavrič ima za Slovence glavo i srce na pravem mestu i jezik malo bolje razvozljan nego naš raz-poslanec Čene; mi si želimo tacega, ki boede tudi za nas kaj zinol i kako mastno besedo spregovoril! Še enkrat vam na srca pokladam, bodimo složni, i izberimo si moža, ki je vreden tega posla, te čestil. Uže sedaj kličem vam, vrli Kraševci! na vse grlo: Na zdar! ho vas poznam, da ste možje, kar ste pri penzioniranem Črnetu pokazali!

Iz dolnih Brd 24. avgusta. [Izv. dop.] Dne 17. t. m. ob 7. uri zjutraj je klic „ogelj“ medanske občinarje prestrašil, in glej, še ne četrt ure iz vasi je gorela hiša kmeta, koji je pred enim letom prevzel hišo in zemljo v obdelovanje od g. Valentina Angelija iz Krmina.

Pogorelec M žigoy je bil uže kot mladenič marljiv in sploh prav poštenega značaja, to je: mož je bil v pravem pomenu besede. Še svojo pridnostjo in varčnostjo si je bil kot blavec prihranil lepi znesek od 550 forintev, kar nij malo za ubožnega blavca, koji si je v potu svojega obraza vsakdanji kruh služil.

Prihranivši si omenjeni znesek poskušal si je ženke, kar nij bilo težko njemu kot poštenemu mladenčcu, po tem ko si je bil še cvenka prihranil. Poročil si je in mirno in pošteno je živel s svojo supružo uže pol leta na kmetiji, koje je v njem dobil od svojega gospodarja. V istem času nakupil si je vso potrebno pohišno orodje, par lepih voličev, dva presčka in vse potrebno kmetisko orodje. Za vse omenjeno reči, za obdelovanje trt in živež čez zimo je potrosil revež krvavo zasluženi denar. Kakor znano je pa ob slabih letinah mesec maj za kmeta, posebno v Brdih najhujši, kajti ako nij sadu nij novcev. Letos nij bilo sadu, nego nekaj črešenj, koje so se po visoki ceni prodajale.

Ker je bil varčen, se je s črešnjami še precej pr pomogel, tako, da si je vse potrebščine priskrbel in še 72 gl. v kaso dejal. Tako je vedno marljivo svoja opravila opravljal in kakor mnogo kratij, tako je tudi dne 17. t. m. zjutraj ob 5 uri vstal ter se svojo ženo šel v Krmin sadije prodajat, po tem ko je doma še v sladkih sanjah pustil komaj 8 mesecev staro dete in 7 let staro deklico*, ktero je v hišo zaprl in ključ sohoj vzel. In glej, požar nastane (uzrok nij še znan), bela hiša je bila v plamenu in sosedov tudi nij bilo doma, razen mlade neveste. Ona prestrašena to vide, vsa iznenadena nij vedela sama kaj početi. Hitro plane v hlev ter spusti vola in presčka, otrokama pa nij mogla (?) pomagati, ker nij imela ključa. Sedem let stara deklica je imela še tako zavednost, da je vsa opečena s prvega nadstropja skočila pa je drugi dan v velikih mukah umrla. V istem času pa prišla je skrbna mati iz Krmina. Ko vidi to nesrečo, hitro plane k durim, da bi malo dete, ktero je glasno „mama“ klicalo rešila. A plamen, kteri j-j je švigal v ohraz, jo 2 krat na tla vrže; pogubna žena materine ljubezni ne pozabi; omamljena in vsa opečena se vzdigne v tretje in popade zibelko; a komaj se je z rokami dotakne, zdrob se zibelka v voglje in pepel. Dete je malo potem umrlo. Jedva se je sama rešila smrti, kajti cel dan nij videla nič, ker vso glavo, vrat in prsi je imela opečene. Ljudstvo, ktero je v istem času tija prihitelo, je roke križem držalo, ker vode nij bilo. Nekteri so streho posuli, da grozni ta element nij mogel do sosedove hiše. Tako je nemili ogelj umrtil dvoje otrok, mater pa do smrti opekeli, vse imetje, posodo, orodje, obleko, seno in prihranjenih 72 fl. p. žrl, i pustil nij nič drugega nego ostanke okajene, osmojene zide in pepel.

Ko je mož domov prišel, našel je dvoje otrok mrtvih, žena do smrti opečena, ki se je v bolečinah se smrtjo borila. Ženi je sedaj boljše, a ubogim nij ostalo drugega, nego obleka, katero so imeli na sebi, žival in pot po kteri hodjo.

Nalagam tedaj na srce občinarjem in drugim milodarnim ljudem, da bi se usmili ubožnega pogorelca ter mu vsak po svoji moči kaj pomagali. Saj se zbirajo novci za druge reči, zakaj bi se ne svojemu bližnjemu pomagalo, ker to je vaša prva naloga.

Medanci! Napravite si vodnjak, kajti skušnja vas je učila, da, ako se vname požar v vasi, vam pogori lahko cela vas, ker nemate vodnjaka, ampak samo majhne po četrt ure od vasi oddaljene studence! Voda je glavna reč, brez katere si v nobenem požaru ne morete pomagati.

Tudi vidite, da je vedno dobro, da se hiša zavaruje, in za to imamo dobri slovenski banki „Slovenija“

in Slavija“. S tem, če se pri njima zavarujete, ste sami priskrbljeni in tudi delate sebi, narodu na čast.

V Trstu 24. avg. [Izv. dop.] „Glas“ št. 33. se v svoji znani rokovijski maniri jezi nad nami tržaškimi Slovenci, da se brigamo za goriška Slovence, ter kaže s tem, da je njegova „zloga“ sama fraza, ktero mu je vedno na jeziku, po srca pak mu brije fanatična burja razpora in reakcije. Mi smo v Trstu ravno tako Slovenci, kakor v Gorici ali v Ljubljani ali na Štajerskem; sveta dolžnost nas veže, da se brigamo za vse naše brate na jugu in severu ter si eden drugemu k omiki in napredku pomagamo; „Glasovci“ pa si hočejo menda sezidati babilonski stolp, da bi sami v njem prebivaje vero v ustih imajoč metali ž njega strup hudobije i pohujšanja mej neokužene. Da pa spoštujemo najplemenitejšega značaja, dr. Lavriča jelpa za to, ker zasluži, mej tem ko je „Glasova“ črna družba le za to na svetu, da narot ščuje, zoper njega. Čudijo se pri nas poštene ljudje, da ima goriška škofija tako duhovščino, ki se od naše loči kakor dan od noči! („Glasovega“ psovanja nij toliko naša duhovščina kriva, kakor tisti svetohlinec, ki jo je dobil na svoje hmanice, da jo porabi za svoje namene. Ured.)

Politični pregled.

Uže zopet je počil glas, da bode ministerstvo poskočilo še pred volitvami. Reč je menda taka: Ministerski predsednik, knez Auersperg, je baje tistokrat, ko so merodajni krogi odstranili Hohenwartovo ministerstvo, onim krogom obljubil, da bode on spravil v drž. zbor nemško konservativno večino, da nij treba slovanskih in drugih federalistov za kaj tacega. Ker merodajni krogi naravno hrepené po konservativni pa centralistični in nemški Avstriji, so Auerspergovo ponudbo radi sprejeli. Ministerstvo je bilo s konca popolnoma ustavoverno, pa le na videž, kmalo je začel Stremayer v šolskih vprašanjih retirirati, utrdilo se je iz vsega, da vlada maj duhovsko stranko, kateri je na čelu kardinal Rauscher in ministerstvom precejšna edinnost, zaradi tega so začeli ustavoverni listi vpiti, da v ministerstvu nij edinosti, in da bode Stremayer odstopil. Na to je ministerstvo po vladnih listih proglasilo, da v ministerstvu nij nobene nesloge. Precej po tem pa je ministerstvo zopet začelo božkati ustavoverce; zadržalo in razpuščalo je shode katoliških društev in se zdaj sploh kaže na videž protivno katoliški in konservativni politiki. Zdaj pa se zopet sliši, da ministerstvo hoče enako tudi ustavoverne in demokratične nemške shode preganjati. Kedo ne bi iz vsega tega videl, da ministerstvo res ustavoverce za nos vodi in da s tem nedoslednim postopanjem hoče samo maskirati svoj marš v konservativni tabor. Vendar pa Auersperg preokozno manevrira, zato je zgubil v očeh merodajnih krogov; in zbog tega je mogoče, da ministerstvo pade. Auerspergovemu, ministerstvu bi nasledovalo, kakor pišejo nemški listi, Kollerjevo. Kaj pa pomeni general Koller na čelu vlade, si lahko vsak izračuni, kedor pozna Kollerjevo paševanje na Českem. Namesto Kollerja bi po ravno tej verziji prišel na Česko za namestnika knez Auersperg.

Da bo ministerstvo uže pred volitvami odstopilo, to je sicer malo verjetno; to pa je gotovo, da od zgoraj piha konservativni veter; če pa se v dunajski lesenjači šopirijo konservativni, ali ustavoverni Nemci, to je nam Slovincem pač enako slabo; prvi nas bodo gledé narodnosti še boljše pritiskali, nego so nas zadnji, kajti konservativni princip ima gledé nas Slovencev pomen večne krivice. Le v bistri slovanski opoziciji je naša rešitev, nikoli pa v principih nekterih slov. prvakov. Kateri v „Novicah“ pravijo: „Rajši volimo nemškutarja, nego naprednjaškega Slovence“, ali pa v načelu „Slov. Gospodarja“, katerega uredjuje podkupljivi gospod Ulaga: nam je ljubši konservativni Nemec kakor liberalni Slovenec, ker vera nam je več, nego narodnost; še manje pa v načelih onih gospodov, k kričijo: „proč s šolajni, proč z učitelji!“ Poželji ost po samovladi in strast pripeljala je nekatere gospode do onih načel, katerih bi se moral sramovati vsak pošten Slovenec! V takih razmerah je pač dolžnost vsacega narodnjaka, da prostemu narodu pomaga iz onih ostudnih sebičnih rok, katere bi ga tirale v propad.

Tržaški mestni zbor noče lastniku „Triester

Zeitung“ dr. Dornu, vkljub razsodbe državnega sodišča, priznati volilne pravice; mej vlado in tržaškim magistratom je tedaj zaradi tega velikomanskega trnja nastal razpor. Bivši minister Jeriček bode voljen na Českem. Volilno gibanje je povsod močno, vse pa kaže da ustavoverci bodo veliko glasov izgubili v direktnem drž. zboru. Tudi v mestu Loki na Kranjskem so ondodni mestjani dr. Zarnika proglasili za svojega kandidata; sploh imajo mladi na Kranjskem prav dobro nado, da skoro povsod zmagajo s svojimi kandidati, kar bi bilo prav, da zopet ne pridejo iz Kranjskega same prvaške kreature, ljudje brez svojega mnenja in prepričanja na Dunaj.

Srbski knez Milan potuje na Dunaj, drugi mesec pride tudi italijanski kralj obiskat našega cesarja; še to jesen pa odpotuje naš cesar v Peterburg, kar je znamenje, da z Rusijo stojimo v dobrih razmerah, še bolje pa je to znamenje nekega prevrata v notranji naši politiki.

Na Francoskem zdaj na tistem vru, republikanci se bojé, da bi Henrik V. prišel na prestol; zato je pa se vežejo in delajo kompromise na vse strani; vendar pa nij tako lahko, da Burbonci zopet pridejo na prestol, kakor bi kedo mislil ali želel.

Na Španjskem je republika zopet zmagala proti Karlismu, vladna vojska je Karliste popolnoma potolkla pri Bilbau; pri tej bitki je bil ranjen sam pretendent don Karlos.

Razne vesti.

(Na Krasu) se naj piše: „Naši Glasovci pač nij so tako zvesti svojemu geslu: „vse za vero, dam in cesarja.“ Poslušajte eklatanten izsled! V Kobiljeglavi je starček učitelj, priljubljen pri starih in mladih, in ta starček je hotel s svojimi učenci slovenskati napraviti na čast cesarjevega rojstva. A gospod „Tona“, zvesti Glasovec, z devino vse za cesarja, varo in dom, nij hotel k temu čisto nič pripomagati, niti slovesne maše nij hotel brati, in zakaj ne? Za to ne, ker mu nij hotel menda učitelj, ki ima 25 fl. na mesec, 2 fl. za mašo plačati. To je tedaj od naših lojalnih Glasovcev, da še za cesarja maševati nočejo, če niso dobro plačani. In vendar je njih geslo: vse za cesarja itd. „Po njih delih jih boste spoznali.“

(Na Kvitkem) napravijo ondodni rodoljubje v nedeljo, 31. t. m. veliko besedo s slededim zanimivim programom: 1. Slovenska Overture, zložil Emil Tidl, svira domača godba. 2. Zdravi došli, nap. Hribarjev; poje zbor. 3. Pozdrav predsednika. 4. Sta čutiš, nap. Janka; poje zbor. 5. GOVOR. 6. Slavjanski Potpourri, zložil Stehle; svira domača godba. 7. Povodnjt mož; deklamacija. 8. Slavjanska polka, nap. Lebznov; poje zbor. 9. „Svojeglavneži“; igra. 10. Radošno potovanje, poje zbor. Začetek besede ob 7. uri popold. Pred besedo, ob 5. uri hode tombola. Ako bode slabo vreme se prenese beseda na 7. septembra. Vstopnina 20 novcev. Odbor.

Kakor se sliši udeležilo se bode ta besede mnuga rodoljubov iz Gorice in okolice.

(Slovinci v krminskem okraju.)

Naše županije se zmerom bolje zavedajo narodnih pravic in svojih dolžnostij proti narodu. Ne davno je solkanska županija stopila mej hrabre branitelje narodnosti naše. Zarad takega močnega postopanja je lepe številu županov, podžupanov in starešin občinskemu zastopu v Solkanu poslalo zaupnico, v kateri popolnoma odobravajo njih delovanje.

Zdaj pa imamo priobčiti drug lep čin od briških občin v krminskem okraju.

Sodnik v Krminu gospod Muzina je letos umrl, njegovo mesto je izprazneno, mnogo je gospodov, ki željo dobiti to službo, in vmes so tudi taki, ki ne znajo slovenski. Bati se je torej, da pride morda v Krmin kot sodnik mož, našega jezika neumen. Ta bojazen je pri sedanjih okolišnih opravcih, za to so županstva v Medani, Biljani in Dolenji poslala prošnjo na ministerstvo pravosodja na Dunaj, v kateri odkritosrečno razlagajo svoj žalosten stan, ako bi se kaj takega zgodilo. Oni se sklicujejo na naravno pravico, na dotične postavbe niso pozabili §. 19. drž. osnovnih postav, in nanajajo se izrekoma na §. 8. nove postavbe, ki stopi 1. oktobra v veljavo pri obravnavanju malostaj, take pravde ima sodnik sam voditi in razsojevati, zato se samo po sebi razume, da mora stranke razumeti, tem v se je to neobhodno potrebno, ker nij apelacije zoper take sodbe. Dalje so naveli, da jih je več kot tretji del slovenskih prebivalcev v tem okraju. Pravico torej trija, da se obzir jami je na tako število, za to so konečno prosili, naj se podeli to sodniško mesto gospodu, ki tudi slovensko dobro govori.

Pač hvala gre takim županom, in vidi se, da nismo zastopni taborovali leta 1869. v Biljani, da niso brez

*) Deklica je bila sestra njegove žene.

vspeha zborovali v društvu „Soča“ in toliko pisali o tem vprašanju po naših listih. Zatorej živeli Brice!

Kakor se sliši, kompetiral je v Krmin sodnik g. Graf iz Kanala, kateri je popolnoma zmožen vseh treh jezikov, nemškega, slovenskega in italijanskega; a tržaška nad sodnija je v prvo vrsto postavila drugega kompetenta Italijana, ki ne zna besedice slovenske.

Ne vemo, zakaj to; čudno pa se nam zdi, da se visoke oblasti, in še na vrh sodnijske, tako malo ozirajo na pravično zahtevo ubožnih davkoplačevalcev. Saj je vendar v interesu vlade same, da državljani zaupajo oblastnikom in da so prepričani o njih pravičnosti in nepristranosti.

(Letno poročilo goriške višje realke) nam je prineslo temeljito nemško razpravo „der Punkt im Raume“, katero je pisal prof. Clemens Barchanek. Učitelji so bili večinoma domači ljudje, in to nam je posebno všeč. — Učencev je imela realka 235; mej temi je bilo 137 Italijanov, 66 Slovencev, 31 Nemcev. Splošni napredek je bil dober, 29 učencev namreč je izdelalo šolo z odliko, 141 jih ima prvi, 13 drugi, 24 tretji red, 2 nista bila izprašana in 26 jih je dobilo začasna spričevala t. j. ponavljati bodo morali izpit iz enega predmeta po počitnicah. Velike graje vredna pa je prepogosta menjava v učiteljskem osebju; preteklo leto nij prišlo nič manj nego 7 novih učiteljev na realko, pa, kakor se čuje, prihodnje leto ne bodo vsi na zavodu ostali.

(Gimnazija.) Pri slednjem učiteljskem shodu so se enoglasno sprejela pravila „Primorskega učiteljskega društva“ ter poslala glavarstvu v odobrenje. Ujjudno vabé se učitelji goriškega, tolminskega, sežanskega okraja in slovenskih občin gradiščanskega okraja k shodu 4. septembra t. l. ob 10^{1/2} zjutraj v Werdnersko šolsko poslopje. Izvoli se po §. 13. rečenih pravil prvovodnik, blagajnik in še 7 drugih odbornikov, mej katerimi pa po tem odbor izvoli prvovodnikovega namestnika in knjižničarja. Na dnevnem redu se poleg tega točki, ki se 7. avgusta niste mogli razpravljati. Nasvetuje se iz serca, da bi vsakdo na eno ali drugo teh točk pisмено odgovoril.

Opozorujejo se učitelji, da pri vsaki razpravi šolskih stvari „se svojo glavo mislijo ter misli drugih drugim pripustijo“, da zadosté strupenim „Novicam.“

V Gorici 26. avgusta 1873.

AVGUST LEBAN.
c. k. učitelj.

(Matura) 25. t. m. se je vršila matura na tukajšnji c. k. realki; udeležilo se je 5 Italijanov in 1 Slovenec, ki jo je tudi prav dobro naredil. — Na tukajšnjem učiteljskem izobraževališču je bila matura 23. t. m.; oglasili so se 4 Italijani in 2 Slovenci. Dva Italijana sta mej izpraševanjem odstopila, 2 pak sta dobila spričevalo II. Izmej Slovencev je eden pal na eno leto, drugi pa (g. Lapanje) je bil za zrelega izpoznan ter je prejel spričevalo III. — Na gimnaziji se je danes (28.) pričela matura, h kateri se je oglasilo 6 Italijanov, 4 Slovenci, 2 Nemci.

(Mabent št.) Stolni kaplan Klun, na pol Ribničan, na pol Hočevan, ki svojo „sübo robo“ v posebno zvitih in perfidnih dopisih iz Ljubljane dunajskemu „Vaterlandu“ prodaja, je pri zadnjem obnem zboru narodne tiskarnice imenoval dr. Vošnjaka lažnjivca in nesramnega obrekovalca, za to ker je dr. Vošnjak trdil, da je Klun narodno tiskarno v „Vaterlandu“ — „Schwindel“ imenoval. To psovko je Klun nekolkó dni pozneje tudi v „Novicah“ ponovil. Dr. Vošnjak je kaplana Kluna tožil zaradi žaljene časti in 20. t. m. je bila obravnava pred sodnikom adj. Čučkom v Ljubljani. Kluna je zagovarjal dr. Costa, dr. Vošnjak se je sam branil. Dr. Vošnjak je v mirnem, moškem, jedrnatem govoru dokazal, 1.) da ja res Klun narodno tiskarno v „Vaterlandu“ „Schwindel“ imenoval, 2.) da je res njega (dr. Vošnjaka) z lažnjikom in obrekovalcem psoval. To so tudi priče potrdile in g. Kaplan Klun je bil obsojen na 4 dni zapore. Da pa nij obsojen eventualno na denarno kazen namestu zapore, pravi razsodba, je zato, ker je obtoženec Klun katoliški duhovnik, ki bi po svojem svetem poklicu imel oznanjevati ljubezen in spravo, ne pa v društva hoditi hujskat in ščuvati in strasti zbujati. — Dr. Costa se je kot zagovornik tako pobalinsko vedel in je tako kričal, da ga je sodnik dvakrat posvaril. Tudi to moramo povedati, da je Costa vse dokumente v nemškem jeziku vložil. Bravissimo!

(Program goriške gimnazije) nosi na čelu nemški spis „Zur Kudrun“ iz peresa prof. Hansa Widmanna. Učencev je imela gimnazija 253, ki po narodnosti niso ločeni. Zakaj ne, to nam je zastavica. Najbrže se boji vrla gospoda, da bi številk preveč Slovencev in Italijanov ne pokazale; zato o narodnosti učencev molči, in kedor molči, se desetim odgovori. Odlično je izdelalo šolo 32 dijakov, drugi red jih ima 14, tretji 17, začasno spričevalo jih je prejelo 40 (1), ostali imajo prvi red. Učenci, kiso prejeli začasna spričevala (t. j. ki imajo „nachprüfung-o“) so v letošnjih programih natisnjeni pod rubriko „nicht locirt wurden.“

(„Gorica“) je imela na tržni dan sv. Jarneja svoj shod, da je uže proglašena kandidata dr. Tonklija še enkrat proglasila. Pravijo, da je bilo mnogo deložnikov posebno duhovnov i cerkvnikov. —

Kmetijske i trgovske vesti.

(Predsedništvo deželne komisije) za uravnavo zemljišnega davka so podali gg. Viljem gr. Pace, Fr. gr. Coronini in Dom. Benardelli sledečo prošnjo:

„Visoko predsedništvo! Ne le dolžnost in vest, nego tudi močno vznemirjenje, ki je nastalo mej ljudstvom vsled priobčenih cenilnih tarif, zahteva najvestnejše preiskave mnogih pritožeb, ki so se podale o krajnim cenilnim komisijam.

Nam se dozdeva to toliko bolj potrebno, ker so bili dotični sklepi dež. komisije le z majhno večino sprejeti; eden ut komisije je za eno tarifo glasoval z opombo, da se mu predlog deželnega poročevalca previsok dozdeva. Še celo slavno predsedništvo je v eni seji javno izreklo, da gre zdaj le za to, da se v okom pride pritožbam, češ, da je dolenji del provincije preveč obložen z davki v primeri z gorskimi prebivalci. S tem poslednjim je samo predsedništvo priznalo, da bi se moralo razmeje po predlogu poročevalčevem od slej naprej ravno na robe obrniti.

Pred vsem dozdeva se nama prav neobhodno potrebno, da se uže zdaj, v najprimernejšem času za to, z lastnimi očmi prepričamo, ali so dohodki, katere je večina dež. komisije za merilo vzela pri predloženih tarifah, istiniti ali ne.

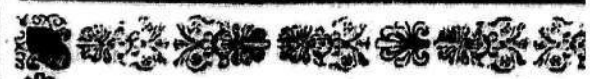
Da se torej odsek izvoli, ki bi imel pregledati poljsko stanje in poljske pridelke lastnooko, in kateri odsek bi po tem poročal dež. komisiji, da bi se ona po tem se sosednjimi, posebno s kranjsko deželno komisijo v dogovor stopila po postavi 24. maja 1860, in slednjič, da bi se pri deželni komisiji še enkrat preudarilo, ali so one cenilne tarife, priobčene po visocem predsedništvu, v soglasi s postavo — gledé na vse to prosimo podpisani, da bi se v najkrajšem času izvanredna seja sklicala.

Prosilci so dobili od predsednika d.ž. barona Rechbacha tak-le odgovor:

Gledé na to, da izid letošnjih pridelkov banega upliva na cenilne tarife, ker se po §. stave od 24. maja 1869. pri cenitvi gleda le i njih 15 let; gledé na to, da mora predsedn §. 31. omenjene postave cenilne tarife priobčijma deželna komisija nobene syndikatne pri predsedništvu, nego da se sme vsak posan dež. komisije pritožiti pri finančnem ministru na to, da se bode pretresovalo v kratkem o danih pritožbah, o kateri priliki se bode tudi sovala zveza z deželnimi komisijami soednjil — gledé na vse to ne morem vstreči prošnji p da bi sklical izvanredno sejo.“

Razglas

Županstvo v Sežani naznanja, da bode ski živinski sejmi od zdaj naprej držani.

ALBIN SLITSCHER

trgovec v LJUBLJANI,
na dunajski cesti, št. 64

priporoča svojo štacuno za specerijsko blago in železnino; d zalogo najboljših vodnih in cirkularni žag za dila, deske in furnire, mnogovr nih ročnih žag, pil, vlitih in iz ple emailiranih piskrov in vseh orodij kuhinjo; železne prihranilne ognjišča; p hate in grudelnaste peči in kotle, koš ino slamerezne kose, lepo pozlačene kri za grobe i. t. d.

„GRESHAM“

zavarovalno društvo za življenje in dohodke
NA DUNAJI,

naznanja s tem slavnemu občinstvu, da je svoje

glavno zastopništvo

za Kranjsko, Koroško, južno Štiro in Primorsko

od denes naprej gospodu

VALENTINU ZESCHKO-TU,

posestniku in lastniku tovaren (fabrik) v Ljubljani.

izročilo, in vsled tega gospoda Antona Vičica odstavilo.

DUNAJ, dne 25. julija 1873.

Glavno ravnateljstvo „Greshama“ na Dunaji.

P. T.

Kot pooblastenec po zgoraj objavljenem razglasu poverjen, prijazno naznanjam, da sem pisarno

glavnega zastopništva „Greshama“

na velikem trgu št. 279 v prvem nadstropji

ustanovil, in da sem mojega sina, gospoda

Alberta Zeschko-ta

za administrativno upravnistvo pooblastil, in gospodu

Augustu Vertnik-u

voditeljstvo operacije zastopništva izročil.

Za izvršitev raznih zavarovalnih predlogov po vseh pogojih se naprosi, in kot zato tudi pooblastena dva omenjena gospoda uljudno priporoča se spoštovanjem

VALENTIN ZESCHKO.

V LJUBLJANI, dne 25. julija 1873.